

ECLI:NL:RBAMS:2020:5295

Instantie	Rechtbank Amsterdam
Datum uitspraak	02-11-2020
Datum publicatie	04-11-2020
Zaaknummer	13/012607-20
Rechtsgebieden	Strafrecht
Bijzondere kenmerken	Eerste aanleg - meervoudig Op tegenspraak
Inhoudsindicatie	discriminatie van anti Zwarte Piet demonstrant
Vindplaatsen	Rechtspraak.nl

Uitspraak

vonnis

RECHTBANK AMSTERDAM

Parketnummer: 13.012607.20

[verdachte]

Afdeling Publiekrecht

Teams Strafrecht

Parketnummer: 13/012607-20

Datum uitspraak: 2 november 2020

Vonnis van de rechtbank Amsterdam, meervoudige kamer voor de behandeling van strafzaken, in de zaak tegen:

[verdachte],

geboren te [geboorteplaats] op [geboortedag] 1988,
wonende op het adres [adres verdachte].

1 Het onderzoek ter terechtzitting

Dit vonnis is op tegenspraak gewezen naar aanleiding van het onderzoek op de terechtzitting van 21 september 2020.

De rechtbank heeft kennisgenomen van de vordering van de officier van justitie mr. W.J. Nijkerk en van wat de raadsman verdachte mr. L.S. Slinkman naar voren heeft gebracht.

2 Inleiding

Op 17 november 2018 vond tijdens de intocht van Sinterklaas in Amstelveen een demonstratie tegen Zwarte Piet plaats. Een van de aanwezige demonstranten, [slachtoffer], plaatste op haar privépagina op Facebook een livestream van deze demonstratie. Hierop kreeg zij duizenden (in overwegende mate negatieve) reacties.

[slachtoffer] (hierna: aangeefster) heeft op 20 november 2018 aangifte gedaan van racistische, seksistische, beledigende en bedreigende berichten. Uit de aangifte volgt dat het lezen van deze teksten heel heftig en ingrijpend voor aangeefster is geweest. Zij geeft aan dat zij zich onveilig voelt door de berichten. Aangeefster heeft materiaal dat voor een deel door haarzelf en voor een deel door vrienden van haar is verzameld aan de politie ter beschikking gesteld.

Naar aanleiding van de aangifte is onder leiding van het Openbaar Ministerie (OM) het onderzoek 13Bitburg gestart. Het aangedragen materiaal is onderzocht en geprobeerd is de identiteit te achterhalen van de personen die berichten hebben geplaatst.

Verdachte is één van de 25 personen in het onderzoek 13Bitburg waarvan het OM tot dagvaarding heeft besloten. Elk van de 25 zaken staat op zich, maar de aanleiding (de reactie op de livestream van het protest tegen Zwarte Piet) is hetzelfde.

De officier van justitie heeft op de terechtzitting uitgelegd hoe het OM tot de vervolging van juist deze 25 personen, waaronder verdachte, is gekomen. De basis voor het politie onderzoek is het door en namens aangeefster overhandigde materiaal, bestaande uit ongeveer 200 berichten. Het OM heeft deze berichten beoordeeld aan de hand van de volgende wegingsfactoren: de ernst van de uitlating (waarbij als criterium is aangelegd of de berichten een aantoonbaar racistisch dan wel geweldselement bevatten), of het bericht direct aan aangeefster is gericht en of meerdere malen een bericht is geplaatst. Naar de 40 Facebookprofielen die overbleven is een onderzoek gestart. Na voltooiing van dit onderzoek heeft het OM een keuze gemaakt welke afdoeningsmodaliteit passend en geboden was. Dit heeft er toe geleid dat een vijfde van de zaken (al dan niet voorwaardelijk) is geseponeerd, al dan niet met bijzondere voorwaarden. Tevens zijn er strafbeschikkingen aangeboden. De overige verdachten hebben een dagvaarding ontvangen.

3 Tenlastelegging

Aan verdachte is ten laste gelegd dat

hij op of omstreeks 19 november 2018 te Amstelveen en/of te Assen, in elk geval in Nederland, zich in het openbaar bij geschrift opzettelijk beledigend heeft uitgelaten over een groep mensen, te weten negroïde personen, wegens hun ras, door middels Facebookaccount "[verdachte]" een bericht op Facebook te plaatsen en te delen met de inhoud: "Jullie kankerzwanen moeten zelf weg jah jullie horen hier niet ga je eigen land verkankeren ipv hier een kinderfeest te verstoren".

4 Voorvragen

De dagvaarding is geldig, deze rechtbank is bevoegd tot kennisneming van het ten laste gelegde feit en de officier van justitie is ontvankelijk. Er zijn geen redenen voor schorsing van de vervolging.

5 Waardering van het bewijs

5.1 Het standpunt van het Openbaar Ministerie

De officier van justitie heeft zich op het standpunt gesteld dat het feit kan worden bewezen. Verdachte heeft met de uitlating de grens van het toelaatbare overschreden. Dit maakt dat er een dwingende maatschappelijke noodzaak bestaat om verdachte in het recht op vrijheid op meningsuiting te beperken. Een veroordeling is in dit geval een geoorloofde en ook noodzakelijke beperking van de vrijheid van meningsuiting.

5.2 Het standpunt van de verdediging

De raadsman heeft zich op het standpunt gesteld dat het feit kan worden bewezen. Verdachte heeft zich door de andere reacties laten meeslepen in zijn boosheid en achteraf gezien had hij anders moeten reageren.

5.3 Het oordeel van de rechtbank

Vast staat dat verdachte het bericht "*Jullie kankerzwanen moeten zelf weg jah jullie horen hier niet ga je eigen land verkankeren ipv hier een kinderfeest te verstoren*" onder de livestream van aangeefster heeft geplaatst. Hij heeft dit bij de politie bekend en het blijkt ook uit het dossier.

Beslisschema

De rechtbank ziet zich gesteld voor vraag of deze uitlating voldoet aan de vereisten van artikel 137c Sr, waarin belediging van een groep strafbaar is gesteld.

De rechtbank stelt daarbij voorop dat ingevolge vaste jurisprudentie van de Hoge Raad (onder andere ECLI:NL:HR:2018:541) toetsingscriteria zijn ontwikkeld met betrekking tot de vraag of sprake is van belediging van een groep mensen. Deze sluit aan bij het door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) ontwikkelde stappenplan om klachten over de schending van de vrijheid van meningsuiting ex artikel 10 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) te beoordelen. Achtereenvolgens moeten de volgende vragen worden beantwoord:

1. heeft de uitlating – op zichzelf en in de context bezien – de strekking om een groep mensen te beledigen wegens hun ras, godsdienst, levensovertuiging, hetero- of homoseksuele gerichtheid of hun lichamelijk verstandelijke handicap? Zo ja,
2. is de uitlating gedaan in een bepaalde context die het beledigend karakter daarvan mogelijk wegneemt vanwege het in artikel 10 lid 1 EVRM verzekerde recht op meningsuiting? Zo ja,
3. moet de uitlating niettemin als onnodig buitensporig en grievend worden aangemerkt?

Stap 1: beledigende karakter

Voor de beoordeling of sprake is van groepsbelediging moet allereerst worden gekeken naar de feitelijke uitlating en naar de samenhang met de overige omstandigheden. Om te beoordelen of een uitlating woordelijk beledigend is, dient een objectieve toets plaats te vinden waarbij van belang is of een uitlating naar algemeen spraakgebruik beledigend is. De Hoge Raad heeft overwogen dat een uitlating beledigend is wanneer zij de strekking heeft een ander bij het publiek in een kwaad daglicht te stellen (ECLI:HR:2001:AB3143). De uitlating moet daarnaast over een groep mensen of hun kenmerk gaan.

De rechtbank is van oordeel dat de uitlatingen *“Jullie kankerzwaren moeten zelf weg jah jullie horen hier niet ga je eigen land verkankeren ipv hier een kinderfeest te verstoren”* zeer kwetsend zijn voor zwarte mensen. Zwarte mensen wordt op niet mis te verstane wijze en met de herhaaldelijke toevoeging van een dodelijke ziekte door verdachte duidelijk gemaakt dat zij volgens hem niet in Nederland horen.

Dat deze uitlatingen van verdachte beledigend en discriminerend zijn spreekt voor zich. De rechtbank beoordeelt deze uitlating dan ook als beledigend wegens ras in de zin van artikel 137c Sr.

Stap 2: context van de uitlating

De tweede toets betreft de vraag of een uitlating in een bepaalde context is gedaan en zo ja in welke. Uit de jurisprudentie van de Hoge Raad blijkt dat de context waarin een uitlating is gedaan het beledigend karakter van de uitlating weg kan nemen, indien de uitlating een bijdrage levert of dienstig is aan een publiek maatschappelijk debat, een geloofsopvatting of als de uitlating onder de bescherming van artistieke expressie valt. De reikwijdte van die context wordt gevormd door het recht van verdachte op vrijheid van meningsuiting als bedoeld in artikel 10 EVRM. De uitlatingen van verdachte zijn niet gedaan in het kader van zijn geloofsopvatting of artistieke expressie.

De rechtbank merkt op dat de vraag of sprake is van een uitlating die een bijdrage levert aan een maatschappelijk debat onder meer afhankelijk is van de vorm en de inhoud van de uitlating, bijvoorbeeld wat de meerwaarde van de uitlating is en of deze uitlating van publiek belang is.

Verdachte heeft bij de politie over zijn uitlating verklaard dat het een uiting was van zijn boosheid. Voorts heeft hij hier aan toe gevoegd dat hij de uitlating meende en nog steeds achter zijn uitspraken staat. Uit de bewoordingen die verdachte heeft gebruikt, leidt de rechtbank af dat deze

niet zijn geschreven om een maatschappelijk debat aan te gaan, maar alleen zijn gedaan om zijn frustratie te uiten.

De uitlatingen van verdachte beschouwt de rechtbank dan ook van geen enkele sociale of maatschappelijke waarde, zodat verdere bespreking van de vraag of deze bewoordingen zijn geplaatst in het kader van een maatschappelijk debat, achterwege kan blijven.

Onnodig grievend

Het derde criterium behoeft gelet op het voorgaande beslisschema geen nadere bespreking.

Opzet van verdachte op de groepsbelediging

De rechtbank is van oordeel, gelet op de aard en de inhoud van de uitlatingen, dat verdachte moet hebben geweten dat de uitlating beledigend was voor deze groep. De rechtbank acht daarom opzet op de groepsbelediging bewezen.

Conclusie

De rechtbank acht gelet op het voorgaande bewezen dat verdachte zich opzettelijk beledigend heeft uitgelaten over een groep mensen wegens hun ras door onder de livestream op Facebook van aangeefster het bericht "*Jullie kankerzwanen moeten zelf weg jah jullie horen hier niet ga je eigen land verkankeren ipv hier een kinderfeest te verstoren*" te plaatsen.

6 Bewezenverklaring

De rechtbank acht op grond van de in de bijlage vervatte bewijsmiddelen bewezen dat verdachte

op 19 november 2018 in Nederland zich in het openbaar bij geschrift opzettelijk beledigend heeft uitgelaten over een groep mensen, te weten negroïde personen, wegens hun ras, door middels Facebookaccount "[verdachte]" een bericht op Facebook te plaatsen en te delen met de inhoud: "*Jullie kankerzwanen moeten zelf weg jah jullie horen hier niet ga je eigen land verkankeren ipv hier een kinderfeest te verstoren*".

Voor zover in de tenlastelegging taal- en/of schrijffouten staan, zijn deze verbeterd. Verdachte is hierdoor niet in de verdediging geschaad.

7 De strafbaarheid van het feit

Het bewezen geachte feit is volgens de wet strafbaar. Het bestaan van een rechtvaardigingsgrond is niet aannemelijk geworden.

8 De strafbaarheid van verdachte

Er is geen omstandigheid aannemelijk geworden die de strafbaarheid van verdachte uitsluit. Verdachte is dan ook strafbaar.

9 Motivering van de straf

9.1 De eis van de officier van justitie

De officier van justitie heeft gevorderd dat verdachte voor het door hem bewezen geachte feit zal worden veroordeeld tot een taakstraf van 40 uren, met bevel, voor het geval dat verdachte de taakstraf niet naar behoren verricht, dat vervangende hechtenis zal worden toegepast van 20 dagen.

9.2 Het standpunt van de verdediging

De raadsman heeft verzocht rekening te houden met het feit dat verdachte één van de 25 voorbeelden is terwijl een veel grotere groep mensen zich racistisch heeft uitgelaten. De raadsman verzoekt verdachte schuldig te verklaren zonder oplegging van straf en subsidiair te volstaan met een geheel voorwaardelijke straf.

9.3 Het oordeel van de rechtbank

De hierna te noemen strafoplegging is in overeenstemming met de ernst van het bewezen geachte, de omstandigheden waaronder dit is begaan en de persoon van verdachte zoals daarvan ter terechtzitting is gebleken.

De rechtbank hecht er aan om enkele opmerkingen vooraf te maken. In de eerste plaats over de wijze waarop de zaken aan de rechtbank zijn voorgelegd. De zaak van iedere verdachte zou normaal gesproken afzonderlijk bij de politierechter worden aangebracht, in de regel in het arrondissement waar verdachte woont. De aanpak in de onderhavige zaak, waarbij verdachte samen met 24 medeverdachten is gedagvaard om voor de meervoudige kamer van de rechtbank Amsterdam te verschijnen, staat het OM vrij, maar het gevolg hiervan is dat de behandeling van de zaak meer impact op verdachte heeft dan wanneer de zaak door de politierechter in het eigen arrondissement was afgedaan. De zaak heeft immers mede hierdoor veel aandacht in de nationale media gekregen.

Daarnaast zijn er veel meer reacties onder de livestream van aangeefster geweest dan dat er verdachten worden vervolgd. Naar het oordeel van de rechtbank is dit niet in strijd met gelijkheidsbeginsel, maar is de wijze waarop de selectie door het OM heeft plaatsgevonden, met name dat een groot deel van de uitlatingen door vrienden van aangeefster is geselecteerd en niet zelf door het OM is bekeken, onvoldoende zorgvuldig.

De rechtbank kan zich gelet op het voorgaande voorstellen dat de wel vervolgte verdachten zich enigszins 'kop van jut' voelen, en zal daar bij de strafmaat (in beperkte mate) rekening mee houden.

Verdachte heeft zich schuldig gemaakt aan groepsbelediging op basis van ras door op Facebook onder de livestream van aangeefster voornoemd bericht te plaatsen. De rechtbank vindt dit een ernstig feit. Verdachte heeft zich op sociale media bediend van (zeer) grof taalgebruik. Verdachte

heeft zich uiterst kwetsend uitgelaten over zwarte mensen en heeft deze groep daarmee beledigd. Het discrimineren van anderen vanwege hun ras is onacceptabel. De Nederlandse samenleving kent vele sociale en culturele achtergronden en een ieder die in Nederland woont moet van de zich toekomende burgerrechten kunnen genieten en zich veilig en geaccepteerd kunnen voelen, ongeacht verschillende opvattingen over bepaalde kwesties. De rechtbank rekent het verdachte aan dat hij bij het plaatsen van zijn discriminerende reactie op Facebook geen rekening heeft gehouden met de consequenties die zijn woorden zouden hebben voor aangeefster en anderen met een zwarte huidskleur in de Nederlandse samenleving. Aangeefster heeft zich, zoals blijkt uit haar aangifte, bedreigd gevoeld en de berichten hebben een flinke impact op haar leven gehad. Verdachte heeft hier met zijn uitlating een bijdrage aan geleverd.

Voor alle veroordeelde verdachten heeft de rechtbank dezelfde criteria toegepast bij het bepalen van de straf.

De rechtbank heeft in straf verzwarende zin meegewogen:

- of sprake is van meerdere uitlatingen;
- in de zaken waarin het aanzetten tot discriminatie of het beledigen wegens ras bewezen is verklaard, of sprake is van uitingen die oproepen tot geweld tegen de zwarte mensen;
- in de zaken waarin opruiing is bewezen verklaard, of sprake is van een discriminatoir aspect;

De rechtbank heeft in alle zaken in straf verminderende zin meegewogen:

- of de verdachte oprecht inzicht heeft getoond in de laakbaarheid van zijn of haar gedrag;
- (in beperkte mate) of verdachte ter terechtzitting is verschenen (behoudens in de gevallen waar voor het niet verschijnen een goede reden was);
- met het feit dat sprake is van vervolging door middel van een dagvaarding voor de meervoudige kamer in het kader van een megaproces in Amsterdam, dat veel aandacht heeft gehad in de media;
- met de lange tijd dat het heeft geduurd voor de zaak op zitting kwam.

Anders dan de raadsman ziet de rechtbank geen aanleiding om geen straf of een voorwaardelijke straf op te leggen. Dit zou geen recht doen aan de ernst van het feit.

De rechtbank is van oordeel dat gelet op alle hiervoor genoemde omstandigheden aanleiding bestaat bij de straftoemeting af te wijken van wat de officier van justitie heeft gevorderd.

Alles afwegende acht de rechtbank oplegging van een geldboete ter hoogte van € 450,- passend en geboden.

10 Benadeelde partij

De benadeelde partij [slachtoffer] vordert € 100,- aan vergoeding van immateriële schade, te vermeerderen met de wettelijke rente.

De benadeelde partij kan in het strafproces vergoeding vorderen van de schade die zij door een strafbaar feit heeft geleden indien tussen het bewezenverklarde handelen van de verdachte en de schade voldoende verband bestaat om te kunnen aannemen dat de benadeelde partij door dit handelen rechtstreeks schade heeft geleden. Voor de beantwoording van de vraag of zodanig

verband bestaat zijn de concrete omstandigheden van het geval bepalend. Niet is vereist dat de benadeelde partij is getroffen in een belang dat door de overtreden strafbepaling rechtstreeks wordt beschermd (HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793). De omstandigheid dat het aanzetten tot discriminatie een feit is dat strekt tot bescherming van de openbare orde, staat dus op zichzelf niet in de weg aan het aannemen van een rechtstreeks verband tussen het feit en de door de benadeelde partij gevorderde schade.

De rechtbank heeft bewezen verklaard dat verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan groepsbelediging door een uitlating te plaatsen op Facebook onder de livestream van benadeelde. De uiting ziet niet alleen op zwarte mensen in zijn algemeenheid, maar is in het bijzonder gericht tegen de zwarte betogers die deel uitmaken van de groep demonstranten. Benadeelde maakte deel uit van deze groep. Daarnaast was de uiting rechtstreeks aan haar gericht omdat zij de livestream op haar privé-pagina op Facebook had geplaatst en de uitlating van verdachte daardoor rechtstreeks zichtbaar voor haar was. De rechtbank is van oordeel dat onder deze omstandigheden de uitlating voldoende specifiek op de benadeelde is gericht en dat daardoor sprake is van rechtstreekse schade.

Verdachte heeft met zijn uitlating een groep mensen beledigd op basis van ras. Dit betreft het openlijk kwetsen en in diskrediet brengen van een groep mensen, wat in de kern neerkomt op aantasting van de eer en goede naam of de morele integriteit van mensen die behoren tot die groep. Op grond van artikel 6:106 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek heeft de benadeelde partij recht op een naar billijkheid vast te stellen vergoeding van de immateriële schade aangezien de benadeelde partij ten gevolge van het strafbare feit in haar eer of goede naam is aangetast.

Op grond van de door de benadeelde partij gestelde omstandigheden en rekening houdend met de vergoedingen die in soortgelijke zaken worden toegekend, begroot de rechtbank de immateriële schadevergoeding naar billijkheid op € 100,-.

De rechtbank zal de hierna te noemen schadevergoedingsmaatregel opleggen, aangezien verdachte jegens het slachtoffer [slachtoffer], naar burgerlijk recht aansprakelijk is voor de schade die door het bewezen geachte feit is toegebracht. De rechtbank waardeert deze op een bedrag van € 100,- (honderd euro).

11 Toepasselijke wettelijke voorschriften

De op te leggen straf is gegrond op de artikelen 23, 24c, 36f en 137c van het Wetboek van Strafrecht.

12 Beslissing

De rechtbank komt op grond van het voorgaande tot de volgende beslissing.

Verklaart bewezen dat verdachte het ten laste gelegde heeft begaan zoals hiervoor in rubriek 6 is vermeld.

Verklaart niet bewezen wat aan verdachte meer of anders is ten laste gelegd dan hiervoor is bewezen verklaard en spreekt verdachte daarvan vrij.

Het bewezen verklaarde levert op:

zich in het openbaar bij geschrift opzettelijk beledigend uitlaten over een groep mensen wegens hun ras

Verklaart het bewezene strafbaar.

Verklaart verdachte, **[verdachte]**, daarvoor strafbaar.

Veroordeelt verdachte tot **een geldboete van € 450,-** (vierhonderdvijftig euro), bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door hechtenis van 9 dagen.

Wijst de vordering van de benadeelde partij [slachtoffer] toe tot een bedrag van € 100,- (honderd euro), te vermeerderen met de wettelijke rente daarover vanaf het moment van het ontstaan van de schade tot aan de dag van de algehele voldoening, aan vergoeding van immateriële schade.

Veroordeelt verdachte tot betaling van het toegewezen bedrag aan [slachtoffer]. voornoemd.

Veroordeelt verdachte voorts in de kosten door de benadeelde partij gemaakt en ten behoeve van de tenuitvoerlegging van deze uitspraak nog te maken, tot op heden begroot op nihil.

Legt verdachte de verplichting op ten behoeve van [slachtoffer] aan de Staat € 100,- (honderd euro), te vermeerderen met de wettelijke rente daarover vanaf het moment van het ontstaan van de schade tot aan de dag van de algehele voldoening, te betalen. Bij gebreke van betaling en verhaal kan gijzeling worden toegepast voor de duur van 2 dagen. De toepassing van die gijzeling heft de betalingsverplichting niet op.

Bepaalt dat, indien en voor zover verdachte aan een van genoemde betalingsverplichtingen heeft voldaan, daarmee de andere is vervallen.

Dit vonnis is gewezen door

mr. P.L.C.M. Ficq, voorzitter,
mrs. M.T.C. de Vries en O.P.M. Fruytier, rechters,
in tegenwoordigheid van mr. A.M.G. Thijssen, griffier,
en uitgesproken op de openbare terechtzitting van deze rechtbank van 2 november 2020.

Bijlage

[---]